

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
í t é l e t e**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.527/2024/4.

A tanács tagjai:

a tanács elnöke
előadó bíró
bíró

bíró

bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Ivány Borbála ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője:

kamarai jogtanácsos

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértésének megállapítása és sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.429/2023/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Nyíregyházi Törvényszék 8.P.20.585/2022/51.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 130.000 (százharmincezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a 200.000 (kettőszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illeték a magyar állam terhén marad.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

Pfv.IV.20.527/2024/4.

- [1] A felperes a születése óta 98%-os látássérült, gyakorlatilag teljesen vak. Ennek megfelelően a mindennapi életben állandó segítségre szorul, önállóan csak a saját jól behatárolt, mindig szigorúan változatlan állapotban tartott belső lakóterében képes tapogatózás útján tájékozódni és közlekedni, e területen kívül már kísérőre van szüksége. Öltözködni, étkezni és tisztálkodni egyedül csak akkor tud, ha a ruháját, az ételét és a tisztálkodáshoz szükséges szereket és eszközöket elérhetővé teszik számára, a látás nélkül kivitelezhetetlen személyi higiénia (pl.: a körömvágást) ugyanakkor még így sem tudja magának biztosítani. Önállóan takarítani, megágyazni, rendet tartani, bevásárolni szintén nem képes. Ezt a segítséget a börtönbe vonulása előtt a félétestvérei: valamint, ha épp volt, akkor a barátnője, élettársa biztosították neki.
- [2] A felperes 2019. szeptember 6. és 2021. június 23. között a jogerősen kiszabott börtönbüntetését az alperesnél töltötte, amelynek épületei a látássérültek számára nem voltak akadálymentesítettek, alkalmazottai pedig nem kaptak képzést arra vonatkozóan, hogy miként bánjanak a látássérült fogvatartottakkal. Erre tekintettel – noha tudtak a felperes látássérült állapotáról – a látó fogvatartottakkal azonos módon kezelték. A felperest fogvatartásának 656 napja alatt 11 alkalommal költöztették át más zárkába, ezért gyakran kellett újra alkalmazkodnia a megváltozott szűkebb és tágabb lakókörnyezetéhez. Előfordult, hogy ún. konténerzárkákba helyezték, amelyekbe nem volt bevezetve az ivóvíz. 2020. szeptember 22. és 2020. október 14. között emeleti cellát kapott, amelyet kizárólag lépcsőn lehetett megközelíteni. A közlekedéséhez nem nyújtottak segítséget, ezért a zuhanyzókhöz, az ún. kiétkelési bolthoz, a levegőzésre szolgáló udvarhoz és a kapcsolattartását biztosító folyosói fali telefonhoz kizárólag akkor tudott kimenni, ha más fogvatartottak oda kivezették, majd a cellájába visszavezették őt. A zuhanyzásnál a ruháinak lerakásához és visszaadásához, a bevásárlásnál pedig az árucikkek kiválogatásához szintén más fogvatartottak segítségével szorult, mint ahogy ők készítették el a leveleit, írásbeli beadványait, valamint ők olvasták fel neki az általa átvett leveleket és iratokat is. A fali telefonon folytatott beszélgetéseit az őt vezető fogvatartottak végighallgatták. Látássérült állapotára hivatkozással nem kapott munkát, szabadidős programokban nem vett részt, hiszen asztaliteniszezni, kártyázni, sakkozni nem volt képes, továbbá nem jutott el az emeleti helyiségekben tartott vallási rendezvényekre sem, így elesett az ezekkel járó kedvezményektől. Erre tekintettel az idejét kizárólag azzal töltötte, hogy más fogvatartottakkal beszélgetett és a TV-t hallgatta. A zárkarendet, ezen belül a szekrényrendet és az ágyrendet neki is be kellett tartania, továbbá a takarítást is el kellett végeznie, amelyekre a látássérült állapota miatt nem volt képes, így ezeket a tevékenységeket más fogvatartottak végezték el helyette, továbbá ők adták át neki az ételét és ők nyújtottak segítséget a látás nélkül kivitelezhetetlen személyi higiéniahoz (pl.: a körömvágáshoz) is.
- [3] A felperes számára megterhelő volt, hogy a látássérült állapota miatt a mindennapi élethez szükséges tevékenységeiben folyamatosan más fogvatartottak jóindulatára szorult, amely alárendelt, megalázott és kiszolgáltatott helyzetbe hozta őt. Erre tekintettel szóban és írásban is többször kérte a látássérült állapotának figyelembevételét, erre alapítva az ügyvédje útján kérelmet nyújtott be a büntetésének félbeszakítása iránt, amelyet elutasítottak. Személyesen az áthelyezését szeretne volna elérni egy olyan büntetésvégrehajtási intézetbe, ahol a látássérültek többletigényeit kezelni tudják. Ennek érdekében többször kért és kapott is meghallgatást, továbbá egyszer az egészségügyi osztályvezetőnél, kétszer pedig a parancsnoknál is járt meghallgatáson, ezek azonban nem vezettek eredményre, mert a Nagyfára történő átszállítási kérelmét utóbb elutasították, továbbá nem engedélyezték az APAC (vallási) részlegre történő áthelyezését sem.
- [4] A befogadásakor tünetmentes felperes a börtönviszonyokkal és a látássérült állapotának figyelmen kívül hagyásával összefüggésben kialakult lelki megterhelés folytán 2020. július

Pfv.IV.20.527/2024/4.

15-től kezdődően

kezelésben is részesült. Ennek során rögzítették, hogy hiányzik neki a családja, amely a civil életben mindig segítette őt, a börtönt viszont nehezen viseli, beilleszkedési nehézségekkel és megoldatlan problémákkal küzd és úgy érzi, teljes ellátásra szorul. Erre tekintettel – egyre nagyobb dózisokban - altatók és nyugtatók szedését írták elő számára. A romló egészségi állapota miatt az alperes végül maga kezdeményezte a felperes átszállítását a Szegedi Fegyház és Börtön nagyfai telephelyére, itt ugyanis adottak voltak a feltételek a látássérült fogvatartottak szabadságvesztés büntetésének végrehajtásához.

- [5] A felperes a látássérült állapotának figyelmen kívül hagyása miatt 2021 júliusában panasszal fordult az Alapvető Jogok Biztosához (a továbbiakban: Biztos), amely vizsgálatot indított az ügyben. Ennek során kérdéseket tett fel az alperesnek, amely azokat megválaszolta, további eljárási cselekményeket azonban a felperes átszállítására tekintettel nem tudott végezni, így nem sikerült tisztázni a felek nyilatkozatai között fennálló ellentmondásokat. Azt ugyanakkor észlelte, hogy egy 98%-ban látássérült fogvatartott integrálása egy számára részben akadálymentesített környezetben minden igényt kielégítően nem teljesíthető, valamint kiszolgáltatott helyzetet teremt, ezért felhívta a Büntetésvégrehajtás Országos Parancsnokának figyelmét arra, hogy a látásszervi fogyatékossgal rendelkező fogvatartottakat mindenkor az állapotuknak megfelelően felszerelt büntetésvégrehajtási intézetbe helyezték.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

- [6] A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette az emberi méltósághoz, az egészséghez, a magánszférához fűződő jogát, valamint a hátrányos megkülönböztetés tilalmát azzal, hogy a fogvatartása során nem biztosította számára az egészségi és fizikai állapotának megfelelő fizikai feltételeket és bánásmódot. A keresete kiterjedt arra is, hogy a bíróság tiltsa el az alperest a további jogsértéstől és kötelezze az általa megfogalmazott bocsánatkérő magánlevél elküldésére, továbbá 6 000 000 Ft sérelemdíj és ezen összeg után a károsodás bekövetkezésétől járó törvényes mértékű kamata megfizetésére.
- [7] Az alperes az ellenkérelmében elsődlegesen a teljes kereset, másodlagosan a sérelemdíj iránti kereset elutasítását, harmadlagosan pedig azt kérte, hogy a bíróság a sérelemdíj mértékét a felperes valós sérelmeinek és a közrehatásának figyelembevételével határozza meg.

Az első-és másodfokú bíróság ítélete

- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, megállapítva, hogy a 360 000 Ft eljárási illeték az állam terhén marad.
- [9] Ítéletének indokolásában a perben rendelkezésre álló és értékelt bizonyítékok alapján megállapította, hogy az alperes a felperes orvosi iratokban dokumentált állapotrosszabbodását, valamint a nagyfai büntetésvégrehajtási intézet speciális személyi és tárgyi feltételeit együttesen mérlegelve kezdeményezte a felperes átszállítását Nagyfára. Álláspontja szerint azonban a felperes kérelmére meghallgatott tanúk vallomásán kívül semmi sem támasztotta alá, hogy a felperes a látássérült állapotával összefüggésben akár szóban, akár írásban panaszt nyújtott volna be az alpereshez. E tényállás alapján levont következtetése szerint a felperes egészséghez fűződő joga nem sérült, mert nem bizonyított egészségsérelmet.
- [10] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes alap nélkül hivatkozott az emberi méltósághoz fűződő jogának megsértésére is. Kétségtelen, hogy az alperes – a felperes intézeten belüli életvitele, fizikai adottságai és igényei tükrében – korábban is megvizsgálhatta volna, hogy ezek kompenzálhatók-e bármilyen intézkedéssel, továbbá – a Biztos álláspontjával egyezően – korábban is kezdeményezhette volna olyan

Pfv.IV.20.527/2024/4.

büntetésvégrehajtási intézetbe történő átszállítását, ahol ezen ellátási feltételek és elhelyezési körülmények optimálisabbak lettek volna. Azt ugyanakkor a felperes nem igazolta, hogy az elhelyezésével, a kapcsolattartással, a munkalehetőséggel, a szabadidős tevékenységgel, az ügyintézésel, a zárkarenddel, a zuhanyozással, a szabadlevegőn tartózkodással vagy a kiétkeztetéssel kapcsolatosan bármiféle panasza vagy többletigénye lett volna, így nem kért mozgássegítő botot vagy vakvezető kutyát sem. Ezeket az eszközöket korábban sem használta, hanem – a féltestvérei vallomásával egyezően – tapogatózó életmódot folytatott, amelynek segítségével részlegesen eligazodott a lakókörnyezetében, önállóan elfogyasztotta a neki felkínált ételeket, továbbá egyedül tisztálkodott. Ez az életminőség a büntetésvégrehajtási intézeten belül is adott volt a számára, amellyel a lehetőségekhez képest élt is, különleges bánásmódot pedig nem igényelt. Az alperes észszerű magyarázatot adott arra, hogy a felperest miért helyezte át többször is más zárkába, azt pedig semmi sem igazolta, hogy a felperest az indokoltnál hosszabb ideig hátrányos helyzetbe hozta volna. Erre tekintettel a felperes nem bizonyította, hogy az alperes a fogvatartása során a büntetéséből szükségszerűen következő korlátozásokat és tilalmakat meghaladó, azokkal össze nem egyeztethető olyan jogsértő magatartást tanúsított, amely a testi épségét, egészségét sértette vagy közvetlen veszélynek tette ki. A felperes emberi méltósága, alapvető jogai a korábbi életvezetéséhez képest nem csorbultak, az alperes tehát nem hozta őt megalázó és lealacsonyító helyzetbe, így nem sértette meg az emberi méltóságát.

- [11] Az elsőfokú bíróság megalapozatlannak ítélte az egyenlő bánásmódhoz való jog sérelmére alapított igényt is. A felperes – az alperes által is ismerten – védett tulajdonsággal rendelkezett, azonban azokat a tényeket és körülményeket nem valószínűsítette, amelyek ismerete vagy felismerésének hiánya az alperes jogsértését megalapozza. Álláspontja szerint a keresetben foglalt érveléssel szemben e körben nem lehetett alkalmazni az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ítélezési gyakorlatát sem, mert a felperes a korábbi életvezetéséhez képest nem került súlyosabb élethelyzetbe, olyan panaszt vagy kérelmet pedig nem terjesztett elő, amely folytán az alperesnek intézkednie kellett volna a kialakult helyzet megszüntetése érdekében. Azt ugyanakkor, hogy a felperes egyre nehezebben viselte a börtönlétet és részben familiáris okok miatt az alperes megfelelően orvosolta azzal, hogy maga kezdeményezte az átszállítását Nagyfára.
- [12] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság következtetése szerint az alperes nem sértette meg a felperes a személyiségi jogait, ezért a jogsértés objektív és szubjektív jogkövetkezményeinek alkalmazására irányuló keresetet elutasította.
- [13] A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságához, magánélethez, egyenlő bánásmódhoz és egészséghez fűződő jogát azzal, hogy a 2019. szeptember 6. és 2021. június 23. között foganatosított szabadságvesztés büntetésének végrehajtása során nem biztosította számára azt az elbánást, amelyet a látássérült állapota indokoltá tett. Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Kötelezte az alperest, hogy magánlevélben küldje meg a felperesnek az ítélet jogsértést megállapító rendelkezését, továbbá fizessen meg a felperes részére 2 000 000 forintot és ezen összeg után 2020. július 30-tól a kifizetésig számított késedelmi kamatát, valamint 228 600 forint elsőfokú perköltséget. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Kötelezte az alperest 53 340 forint másodfokú perköltség megfizetésére és megállapította, hogy 480 000 forint fellebbezési illetéket az állam viseli.
- [14] A másodfokú bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy a fellebbezésben foglaltakkal szemben az elsőfokú bíróság a Pp. 341. § (1) bekezdését nem sértette meg, mert a felperes valamennyi keresetéről döntést hozott, ugyanakkor ítéletében nem indokolta a magánélethez fűződő jog megsértésére alapított kereset elutasítását, valamint a bizonyítékok

Pfv.IV.20.527/2024/4.

mérlegelésére vonatkozó álláspontját sem, ezért az ítélet indokolása nem felelt meg a Pp. 346. § (5) bekezdésének.

- [15] A másodfokú bíróság a fellebbezésre figyelemmel elvégezte az elsőfokú ítélet anyagi jogi felülbírálatát is, amelynek eredményeként az elsőfokú bíróságtól eltérő következtetésre jutott. Megállapította, hogy a felperes a születése óta 98%-os látássérült, azaz gyakorlatilag teljesen vak, ezért a Pp. 266. § (2) bekezdése alapján köztudomású, külön bizonyítást nem igénylő ténynek minősítette, hogy a felperes önmaga önálló ellátására nem képes. A felperes elsőfokú eljárás során részletesen előadott, a látás hiányából eredő korlátozottságát az alperes nem tette vitássá, ezért megállapította, hogy azokat a Pp. 266. § (1) bekezdése alapján akkor is valónak kellett volna elfogadni, ha nem lettek volna köztudomásúak. A felperes életmódjának jellemzőit ugyanakkor a felperes féltestvéreinek tanúvallomásai is igazolták, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 266. §-a (1) és (2) bekezdéseinek alkalmazása nélkül is megállapíthatta, hogy a gyakorlatilag teljesen vak felperes csak a saját jól behatárolt, mindig szigorúan változatlan állapotban tartott belső lakóterében tud tapogatózás útján tájékozódni és közlekedni. A fogyatékosága akadályozza az öltözködésben, étkezésben és tisztálkodásában, amelyhez szükséges eszközöket elő kell számára készíteni, illetve nem képes takarítani, megágyazni, rendet tartani, bevásárolni sem. Minderre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Pp. 369. § (3) bekezdésének a) pontja alapján e körben kiegészítette.
- [16] A másodfokú bíróság álláspontja szerint mivel az alperes tudott a felperes látási fogyatékoságáról, tisztában kellett lennie annak köztudomású következményeivel is, továbbá azzal, hogy segítségre fog szorulni, ezért pozitív intézkedésekkel, külön panasz nélkül is biztosítania kellett volna az ehhez szükséges feltételeket.
- [17] Megállapította, hogy a fogyatékkal élő fogvatartottakra vonatkozó speciális szabályt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 122. §-ának j) pontja tartalmazta, amely kimondta, hogy a felperes a rá vonatkozó szabályok szerint sajátos védelemre jogosult. Ez a sajátos védelem a 2007. évi XCII. törvénnyel kihirdetett, a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény (a továbbiakban: CRPD) 14. cikkének 2. pontja értelmében magában foglalta az észszerű alkalmazkodás kötelezettségét, vagyis azt, hogy az alperes hozzon olyan aránytalan és indokolatlan teherrel nem járó intézkedéseket, amelyek szükségesek a felperest fogvatartottként megillető jogok gyakorlásához. Ezt a kötelezettséget írta elő a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 7/A. §-ának (1) bekezdése is, amely szerint az alperesnek egyenlő esélyű hozzáférést kellett biztosítani a felperes részére az általa nyújtott közszolgáltatásokhoz.
- [18] Kifejtette, hogy az alperes segítségnyújtási kötelezettsége nemcsak a fogyatékkal élő fogvatartottakra vonatkozó speciális jogszabályokból, hanem a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó általános szabályokból is levezethető, amelyek előírták a fogvatartott egyéni körülményeinek figyelembevételét [Bvtv. 83. § (4), (7), (8) bekezdései, 97. § (2) bekezdése], másrészt pedig arra kötelezték az alperest, hogy a büntetésvégrehajtás rendjével összhangban biztosítsa a fogvatartottak alapvető jogainak gyakorlását [Bvtv. 9. §, 98. §-a (1) bekezdésének d) pontja, 118. §-ának (2) bekezdése]. A másodfokú bíróság ilyen alapvető jognak tekintette az emberi méltósághoz fűződő jogot, amely az alperesre azt a kötelezettséget róta, hogy gondoskodjon arról, hogy a felperes a látássérült állapota miatt ne kerüljön kiszolgáltatott, megalázó és alárendelt helyzetbe, mert az Alaptörvény II. cikke, valamint a Ptk. 2:42. §-ának (2) bekezdése alapján az sértette az emberi méltóságát. A magánélethez fűződő alapvető jog biztosítása érdekében az alperesnek pozitív intézkedéseket kellett volna tennie ahhoz, hogy a felperes a látásának hiánya miatt ne kényszerüljön

Pfv.IV.20.527/2024/4.

megosztani a magánéletéhez tartozó információkat olyan fogvatartottakkal, akikre az nem tartozik, ez ugyanis az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése és a Ptk. 2:43. §-ának b) pontja alapján a magánéletébe meg nem engedett beavatkozásnak minősül. Az alperesnek az egészséghez fűződő alapvető jog megvédése érdekében gondoskodnia kellett arról, hogy a felperes testi és lelki egészsége a látássérült állapota miatt ne szenvedjen sérelmet [Alaptörvény XX. cikkének (1) bekezdése, Ptk. 2:43. §-ának a) pontja]. A másodfokú bíróság végül rámutatott arra is, hogy az alperes kötelezettségét képezte a felperes egyenlő bánásmódhoz fűződő alapvető joga gyakorlásának biztosítása is, amely nem azt jelentette, hogy ugyanúgy kellett kezelnie, mint a látó fogvatartottakat, hanem épp ellenkezőleg, arra kötelezte az alperest, hogy tegyen pozitív intézkedéseket a fogyatékoságból eredő köztudomású hátrányok kiküszöbölése érdekében.

- [19] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alperes a fogyatékkal élő fogvatartottakra vonatkozó fenti speciális szabályok és a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó általános szabályok által előírt pozitív intézkedési kötelezettségét külön panasz nélkül is köteles volt teljesíteni. Segítséget kellett nyújtania a látássérült felperes étkezéséhez, tisztálkodásához, közlekedéséhez, szabad levegőn tartózkodásához, képzéseken, vallási, kulturális és egyéb programokon való részvételéhez, kapcsolattartásához, valamint minden olyan tevékenységéhez, amelyben a látás hiánya akadályozta.
- [20] A fentiekkel szemben ugyanakkor az alperes a per során nem állította és nem is bizonyította, hogy e körben segítséget nyújtott volna a felperesnek, épp ellenkezőleg, a nyilatkozatai alapján arra a következtetésre kellett jutni, hogy épületei nem voltak akadálymentesek a látássérültek számára, az alkalmazottai pedig nem voltak kiképezve a látássérült fogvatartottak ellátására. Minthogy az alperes jogszabályból eredő kötelezettségeit nem teljesítette, a felperes ellátásáról és fogvatartotti jogainak gyakorlásáról helyette a többi fogvatartott gondoskodott. Értékelte azt is, hogy az alperes a felperes látássérült állapotát nem vette figyelembe az áthelyezése, elhelyezése során sem, hiszen 11 alkalommal helyezte át új cellákba, amelynek eredményeként a felperes ivóvíz nélküli konténerzárkákat, valamint 2020. szeptember 22. és 2020. október 14. között egy kizárólag lépcsőn megközelíthető emeleti cellát kapott. Az eljárás során az alperes azt sem bizonyította, hogy a felperes milyen intézeti programokon vett részt, ugyanakkor ennek azért nem tulajdonított jelentőséget, mert a felperes esetleges megjelenését sem az intézet alkalmazottai, hanem a többi fogvatartott biztosította.
- [21] A módosított tényállás alapján a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltósághoz fűződő jogát, a felperes magánélethez fűződő jogát és sérült az Ebktv. 8. §-ának g) pontjában írt védett tulajdonsággal rendelkező felperes egyenlő bánásmódhoz való joga is. Rögzítette a felperes egészséghez fűződő jogának megsértését is, amely körben a bizonyítékok között figyelemmel volt az orvosi iratokban foglaltakra.
- [22] A jogsértés megállapítása mellett a másodfokú bíróság az alperest a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének c) pontja alapján elégtételadásra is kötelezte, amelynek módját azonban a keresettől eltérően a rendelkező rész megküldésével rendelte végrehajtani, figyelemmel arra, hogy a valódi bünbánatra a jogsértő felet nem lehetett kényszeríteni.
- [23] A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes a Ptk. 2:52. §-ának (1) bekezdése alapján jogszerűen követelt sérelemdíjat is. Megállapította, hogy a felperes 656 napon keresztül folyamatosan kiszolgáltatott, megalázó és alárendelt helyzetbe kényszerült, amelyek alapján kialakult lelki többletterhelés talaján kezelést igénylő megbetegedése lett, így az alperes megalapozatlanul kérte a sérelemdíj iránti igény elutasítását. A sérelemdíj mértékének megállapítása során a Ptk. 2:52. §-ának (3) bekezdése alapján a megállapított jogsértéseken túl értékelte a jogsértés súlyos fokát és jelentős mértékét, ezért a bekövetkezéskori ár- és

Pfv.IV.20.527/2024/4.

értékviszonyok alapján az alperest 2 000 000 Ft sérelemdíj megfizetésére kötelezte.

A felülvizsgálati kérelem és a felülvizsgálati ellenkérelem

- [24] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet „megváltoztatását”, a felperes keresetének elutasítását kérte.
- [25] Az alperes álláspontja szerint a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja alapján a másodfokú bíróságnak az anyagi jogi felülbírálat során a megállapított tényekből lehetősége van eltérő következtetést levonni vagy a megállapított tényeket másként minősíteni, ugyanakkor nem hagyhatja figyelmen kívül a megállapított tényeket.
- [26] A BH 2021.4.118 szám alatt közzétett, a Kúria Kf.37.890/2019/11. számú precedensképes határozata is rögzíti, hogy a különböző fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteire és nem az adott fogyatékosági csoporton belül az egyes személyek saját, különleges igényére figyelemmel kell biztosítani a fogyatékosok jogait. Az a tény, hogy a felperes látássérült volt, még nem igazolja, hogy vele szemben közvetlen hátrányos megkülönböztetést alkalmaztak volna.
- [27] Utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének tanúvallomásra alapított indokolása szerint is a felperes fogvatartás előtti lakása sem volt akadálymentesített, a felperes pedig nem használt segédeszközt vagy segítő kutyát. Az elsőfokú bíróság azt is rögzítette, hogy mindezeket a felperes nem is akarta. Ezen tények ismeretében jogszabálysértő a jogerős ítélet azon megállapítása, hogy a felperes más fogvatartottaknak ki volt szolgáltatva és az alperes őt akaratan kívül hátrányos helyzetbe hozta, hiszen a segédeszközök mellőzésének hiánya a saját döntése volt. A precedensképes határozatban rögzítettek felvetik a saját felróható magatartáson alapuló előnyszerzés tényét is, mivel a felperes a segédeszközök alkalmazása helyett támaszkodott fogvatartott társai segítségére és nem az alperes emberi méltóságot sértő magatartásának következményeként. A felperes a korábbi helyzetében is látássérült volt, hátránya ebből a tényből eredt, az pedig nem az alperes magatartásának a következménye volt.
- [28] Az alperes további érvelései szerint a jogerős ítélet jogszabálysértően állapította meg, hogy a felsorolt jogszabályok kötelezték volna az alperest a látássérült fogvatartott jogainak gyakorlása biztosítására. Az Ítéletábra által felhívott jogszabályhelyek között kötelező rendelkezés nincs, a Bvtv. 83. § (4) bekezdése is csak arról rendelkezik, hogy a szabadságvesztés végrehajtása során törekedni kell arra, hogy az elítélt életkörülményei közelítsenek a szabad élet általános körülményeihez.
- [29] A másodfokú bíróság jogszabályokkal nem támasztotta alá azon ítéleti megállapítását sem, hogy a külön panasz nélkül is fennálló segítségnyújtási kötelezettség elmulasztása miatt sérült a felperes magánélethez fűződő joga is. Nem hívott fel olyan jogszabályi rendelkezést, amely ilyen kötelezettséget írna elő az alperes számára.
- [30] Tévedett a másodfokú bíróság az egyenlő bánásmódhoz való jog megsértésének indokolása során is, amikor a látó elítéltek helyzetével vetette össze a látássérült felperes helyzetét, mivel a hivatkozott eseti döntés éppen a fogyatékosági csoportok eltérő speciális szükségleteit helyezi középpontba. Ehhez hozzátartozott volna a segédeszközök használata, amit a felperes a börtönön kívüli életében is elutasított. Mindezek alapján a másodfokú bíróság a Ptk. 2:52. §-ába ütközően állapította meg a személyiségi jogsértést és kötelezte az alperest sérelemdíj megfizetésére, mivel a felperest nem érte hátrányos megkülönböztetés és nem lehetett megalázó fogvatartott társai segítségének kérése sem, ha egyébként saját döntése alapján a rendszeres életvitele a börtönön kívül is hasonló volt.
- [31] Az alperes álláspontja szerint az emberi méltóság megsértése akkor valósult volna meg, ha felperest emberi mivoltában megalázzák, méltatlan vagy hátrányos helyzetbe sodorják. A

Pfv.IV.20.527/2024/4.

másodfokú bíróság ennek során figyelmen kívül hagyta, hogy a fogvatartott nem a bv. intézet védelmére szoruló fél, mert a Bvtv. 1. § (1) bekezdése szerint a büntetés-végrehajtás feladata a büntetési célok érvényesítése a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásán keresztül. A felperes börtön fokozatú jogerősen elítélt személy, aki látássérültsége ellenére bűncselekményt követett el, ezért vele szemben a büntetést végre kellett hajtani.

- [32] A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában történő fenntartását és az alperes felülvizsgálati eljárás költségben történő marasztalását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [33] A felülvizsgálati eljárás nem a per folytatása, hanem szigorú eljárási szabályok szerint lefolytatható rendkívüli perorvoslat. A Kúria számos határozatában megerősített (például: Pfv.V.20.707/2022/4., Pfv.V.20.794/2022/4., Gfv.V.30.507/2022/14., megjelent: BH2023.296.), a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény (a továbbiakban: PK. vélemény) 3. pontjában foglaltak szerint a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt pedig a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletet többféle okból is támadja, vagyis több, egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásnak rendelkeznie kell a Pp. 423. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményekkel [PK. vélemény 6. pont, Kúria Gfv.VII.30.577/2016/6. – BH2017.196., Pfv.IV.20.503/2003/5.]. Nem elégséges az sem, ha a fél az általa megsértettnek vélt jogszabályhelyeket csupán felsorolja, majd szöveges indokolását úgy adja elő, hogy azt nem társítja az egyes, konkrétan megjelölt jogszabálysértésekhez (Kúria Pfv.III.20.212/2021/6., Mfv.X.10.115/2020/7.).
- [34] A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával.
- [35] Az ismertetett jogszabályi rendelkezések értelmében a felülvizsgálati kérelem akkor bizonyulhat eredményesnek, ha a kérelem előterjesztője a szükséges tartalmi kellékekkel rendelkező, határidőben benyújtott beadványában kimutatja a támadott jogerős határozat, a jogvita érdemi elbírálására konkrétan kiható módon jogszabálysértő voltát, vagyis a támadott határozatra vonatkoztatva adja elő jogszabálysértésre hivatkozásait, a konkrét döntés alapjául szolgáló érvrendszer téves, illetve hiányos voltát mutatja ki vagy az érdemi döntésre kiható eljárási szabálysértést igazol.
- [36] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint megalapozatlan.
- [37] A Pp. 423. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálat során a felülvizsgálati és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem korlátai között, az ott megjelölt jogszabályok, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés tekintetében vizsgálja a jogerős ítélet jogszabálysértő, illetve a kúriai határozattól jogkérdésben való eltérő voltát, kivéve, ha az eljárást hivatalból megszüntetik vagy ha a határozatot hozó bíróság nem volt szabályszerűen megalakítva, illetve a határozat meghozatalában olyan bíró vett részt, akivel szemben törvény értelmében kizáró ok áll fenn.
- [38] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében megalapozatlanul panaszolta a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjának megsértését. A felhívott jogszabályi rendelkezés rögzíti, hogy a másodfokú bíróság felülbíráhatja az elsőfokú bíróság ítélete anyagi jognak való megfelelését és az anyagi jogi felülbírálat során a megállapított tényekből az elsőfokú

Pfv.IV.20.527/2024/4.

bíróságtól eltérő jogi következtetést vonhat le, a megállapított tényeket másként minősítheti.

- [39] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében csupán állította, de részletesen nem fejtette ki, hogy a másodfokú bíróság az anyagi jogi felülbírálat során mely tényeket hagyta figyelmen kívül, illetve milyen meg nem állapított tényeket tett a bírálat szempontjává. Az alperes érvelésével szemben a jogerős ítélet a Pp. 266. § (1) és (2) bekezdése alapján az alperes által nem vitatott, valamint a köztudomású, a felperes látássérült állapotára és ennek mindennapi életére gyakorolt hatására vonatkozó tények, valamint az elsőfokú bíróság által meghallgatott, de a bizonyítékok értékelése során mellőzött és az alperes által sem cáfolt tanúvallomások alapján pontosította a tényállást és ennek alapján jutott eltérő következtetésre, amely nem sértette meg a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontját.
- [40] Az alperes megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy az egyenlő bánásmód megsértésének megállapítása körében a másodfokú bíróság nem vette figyelembe a felperes szabadságvesztés-büntetést megelőzően folytatott életmódját, amely nem különbözött a bv. intézetben biztosított körülményektől, továbbá nem értékelte annak tényét, hogy a felperes segédeszközt, illetőleg vakvezető kutyát nem igényelt.
- [41] Az egyenlő bánásmód megsértésének vizsgálata során – az alperes érvelésével szemben – nem a felperes korábbi életvitele, hanem a bv. intézetben fogvatartott más személyekhez viszonyított helyzete az összehasonlítás alapja, így nincs jelentősége annak, hogy a büntetés letöltését megelőzően a felperes milyen korlátok között élt. Az adott esetben nem a két – a fogvatartás előtti és alatti – életmódot, hanem a fogvatartással érintett egészséges és fogyatékos személyek helyzetét kellett összehasonlítani. A másodfokú bíróság ezért a jogerős ítéletében helytállóan állapította meg, hogy az alperesnek a felperest az ismert, az Ebktv. 8. § g) pontja szerinti védett tulajdonsága, fogyatékosága alapján pozitív intézkedéssel kellett volna segíteni, annak elmaradása, tehát az azonos feltételek és követelmények előírása, közvetett hátrányos megkülönböztetést valósítottak meg. A felperest fogyatékosága alapján eltérő bánásmódban kellett volna a bv.-intézetnek részesítenie, amely egyrészt a fogyatékoságából eredő különböző tevékenységek segítésében – öltözködés, mosakodás, étkezés – másrészt pedig az elítéltekkel szemben támasztott követelmények – például zárkatarítás – mellőzésével lehetett volna elérni. Az alperes a per során és a felülvizsgálati kérelmében sem tett arra vonatkozóan nyilatkozatot, hogy a felperessel szemben bármilyen pozitív, avagy kötelezettséget mellőző intézkedést tett volna, így az egyenlő elbánás követelményét a másodfokú bíróság helytálló értékelése szerint megsértette.
- [42] A felülvizsgálati kérelemben előadott azon érvelés, mely szerint a felperes segédeszközt, illetőleg vakvezető kutyát nem vett igénybe, az alperest nem mentesíti a személyiségi jog megsértésének megállapítása alól, figyelemmel arra, hogy a felperes által említett – különösen a személyi higiéniét és az étkezést érintő – tevékenységekben a segédeszköz vagy a kutya használata sem jelentett volna megoldást.
- [43] Az alperes alaptalanul hivatkozott a Bvtv. 1. § (1) bekezdésére is, mert a perbeli esetben a felperes nem a büntetés végrehajtását, hanem azt kifogásolta, hogy a vele azonos helyzetben lévő személyekhez képest az alperes elmulasztotta azokat a pozitív intézkedéseket, amellyel társaival egyenlő elbánásban részesült volna. A felülvizsgálati érveléssel szemben a másodfokú bíróság által felhívott Bvtv. 98. § (1) bekezdésének d) pontja kötelező előírást tartalmaz arra, hogy a szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell az elítélt jogainak e törvény szerinti gyakorlását. A korlátozható jogokat a Bvtv. 119. §-a, egyes jogok szünetelését pedig a Bvtv. 121. § (1) bekezdése sorolja fel, amely felsorolásban az emberi méltósághoz való jog nem szerepel. Az a körülmény pedig, hogy a látássérült felperes a pozitív intézkedések elmaradásával kiszolgáltatott helyzetbe került, alapvető szükségleteit – étkezés, tisztálkodás, vásárlás, kapcsolattartás – csak elítélt társai segítségével tudta megoldani, megvalósította az emberi méltósághoz való jogának sérelmét.

Pfv.IV.20.527/2024/4.

- [44] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott a BH 2021.118. számon közzétett precedensképes határozatra is, mert az eltérő tényálláson alapult. A perbeli esetben az alperes sem tényállítást, sem bizonyítási indítványt nem terjesztett elő arra vonatkozóan, hogy a fogyatékossgal élő személyek, illetőleg azok csoportjai tekintetében bármilyen pozitív intézkedést hozott volna, ezért nem hivatkozhat eredménnyel arra, hogy a csoportot érintő döntésen belül kimondottan a felperes igényeit nem volt köteles teljesíteni.
- [45] Az alperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítéletben kiegészített ténymegállapításokat és az azokból levont anyagi jogi következtetések helyességét, valamint a magántitok megsértését megállapító jogerős ítélet indokolásának hiányát is állította, felülvizsgálati kérelmében azonban megsértett jogszabályként a Pp. 279. § (1) bekezdését és a Pp. 346. § (5) bekezdését sem jelölte meg, ezért érvelését a Kúria érdemben nem vizsgálhatta.
- [46] Az alperes felülvizsgálati kérelme a fent kifejtettek alapján nem vezetett eredményre, ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [47] 2016. évi CXXX. törvény 369. § (3) bekezdés, 2013. évi CCXL. törvény 1. § (1) bekezdés, 98. § (1) bekezdés

A döntés elvi tartalma

- [48] Az egyenlő bánásmód megsértésének vizsgálata során – az alperes érvelésével szemben – nem a felperes korábbi életvitele, hanem a bv. intézetben fogvatartott más személyekhez viszonyított helyzete az összehasonlítás alapja, így nincs jelentősége annak, hogy a büntetés letöltését megelőzően a felperes milyen korlátok között élt. Az adott esetben nem a két – a fogvatartás előtti és alatti – életmódot, hanem a fogvatartással érintett egészséges és fogyatékos személyek helyzetét kellett összehasonlítani.

Záró rész

- [49] Az alperes pervesztessége folytán a felperes felülvizsgálati perköltségét a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles megfizetni, amelynek összegét a Kúria a felperes által előterjesztettek alapján a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdése alapján állapította meg.
- [50] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján személyes illetékmentességet élvez, ezért a felülvizsgálati eljárás illetéke a 102. § (6) bekezdése alapján az állam terhén marad.
- [51] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [52] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálatnak nincs helye.

Budapest, 2024. november 13.

s.k. a tanács elnöke, s.k. előadó bíró,
s.k. bíró, s.k. bíró,
s.k. bíró

Pfv.IV.20.527/2024/4.